

ניסן התשע"ז

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

**סדר ומבנה בפרשיות העוסקות בטומאה ובטהרה
לפרשיות תזריע-מצורע (על פי שיעור של הרב אלחנן סמט)**

וְהָיְתָה בְּנִדְתָּהּ וְהָזָב אֶת זֹבֹו לְזָכָר וּלְנִקְבָּה ...
9. ויקרא י"א, מו-מו:
זאת תורת הבְּהֵמָה וְהַעוֹף וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמִשֵׁת בַּמַּיִם
וְלִכְל נֶפֶשׁ הַשָּׂרְצָת עַל הָאָרֶץ. לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין
הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנְּאֻכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל.
10. הרב הופמן בפירושו לספר ויקרא (עמ' רמט):
"החמורה שבטומאות אלו (- שבהן הטומאה נובעת
מתופעות בגופו של האדם) היא טומאת הצרעת. ולכאורה
הייתה צריכה השורה של הטומאות להתחיל בטומאה
זאת!"
11. ויקרא י"ב ב-ה:
אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּימֵי נִדְתָּה
דִּוְתָה תִטָּמֵא. ... (וְאִם נִקְבָּה תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּנְדָתָה.
12. מבנה פרשת הצרעת (פרקים י"ג-י"ד)
י"ג, א-מד: סוגי הצרעת על פי מראה הנגע ועל פי מקומו
בגוף, והליכי הסגרה והליכי טיהור או החלט
מה-מו: דיני המצורע בימי טומאתו
מז-נט: דיני צרעת הבגד
י"ד, א-ט: הליך טיהור המצורע שנרפא המאפשר את
שובו למחנה
י-לב: קרבנות המיטהר מצרעתו ביום השמיני לטהרתו
לג-נג: דיני צרעת הבית
נד-נז: חתימת כל דיני הצרעת
13. ויקרא י"ג, נט:
"זאת תורת נגע צרעת בנגד הצמר או הפשתים... לטהרו
או לטמאו".
14. רד"צ הופמן בפירושו לפרשתנו עמ' רנג-רנד:
"לכאורה היה צריך להקדים את... נגעי הבתים...
לטהרת המצורע, שהרי היה הגיוני לדבר קודם כול על
חוקי הטומאה עצמה, ואחר כך על אופן הטהרה, כמו
שבאמת חוקי צרעת הבגד קודמים לחוקי הטהרה. אפשר
שהטעם לכך הוא, שצרעת הבתים דורשת לפעמים אחרי
הריפוי טהרה בצורה דומה לטהרת צרעת האדם. לתורת
טהרת נגע הבית, שהיא קצרה (מח-נג), לא היה דרוש

1. ויקרא רבה פרשה יד, א:
"כשם שיצירתו של אדם אחר בהמה חיה ועוף, כך תורתו
(- ההוראות הנוגעות לגופו בפרשות תזריע-מצורע) אחר
בהמה חיה ועוף. הדא הוא דכתיב: 'זאת תורת הבהמה'
(י"א, מו), ואחר כך: 'אשה כי תזריע' (י"ב, א)"
2. מסכת גיטין ס ע"א וע"ב:
שמונה פרשות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן, אלו הן...
ופרשת פרה אדומה (- האחרונה מהשמונה).
3. ספרי נשא מד:
בראש חודש הוקם המשכן, בשני (- בחודש ניסן) נשרפה
פרה.
4. קהלת (ג יט-כ):
כִּי מִקְרָה בְּנֵי הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה – וּמִקְרָה אֶחָד לָהֶם,
כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה
הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מְקוֹם אֶחָד, הַכֹּל הֵיךְ מִן הָעֶפְרָ וְהַכֹּל שָׁב אֶל
הָעֶפְרָ.
5. הרב אלחנן סמט:
דווקא מפני שהמוות מטשטש באכזריות כה רבה את
ההבדל בין אדם לבהמה, ודווקא משום שזה – גופו המת
מטמא, וזו – גופה המת מטמא, רצתה התורה למנוע את
הרצף המדכא בין פרשת הטומאה של נבלות בעלי חיים
לפרשת טומאת המת האנושי. 'כבוד המת' הוא המחייב
כי הקורא לא יעבור מטומאת נבלתם של שרצים וטומאת
נבלתן של בהמות שמתו כדרכן, אל טומאת גווייתו של
האדם שמת באוהל. על כן קטעה התורה את הרצף הזה,
ודחתה את דיני טומאת המת למקום רחוק, בחומש אחר.
6. יולדת (ויקרא י"ב, ז)
זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה.
7. צרעת (ויקרא י"ד, נד-נז)
זאת התורה לכלל נגע הצרעת...
להורות ביום הטמא וביום הטהור זאת תורת
הצרעת.
8. זב וזבה נדה ובעל קרי (ויקרא ט"ו, לב-לג)
זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכתב זרע...

סעיף מיוחד, ולכן היה יאה לאחד אותה עם חוקי הטומאה (- של הבית) לפסקה אחת. ומכיוון שמצד אחר אי אפשר היה להקדים את טהרת הבתים לטהרת האדם, היה צורך להקדים את הדינים האחרונים האלה (- טהרת האדם) לתורת טומאת הבתים”

15. ויקרא י"ד לג-לד :

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהֱרֹן לֵאמֹר: כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחְזָה וְנִתְתִּי נֹגַע צָרַעַת בְּבַיִת אֶרֶץ אֶחְזָתְכֶם.

16. מבנה פרשת הטומאות היוצאות מן הגוף (פרק ט"ו) טומאות האיש :

א. ב-טו טומאת הזב (ב-יב) והליך טהרתו (יג-טו)

ב. טז-יח טומאת אשר תצא ממנו שכבת זרע

טומאות האשה :

ג. יט-כד טומאת הנידה

ד. כה-ל: טומאת הזבה (כה-כז) והליך טהרתה (כח-ל)

17. השוואת פרשות הזב והזבה :

זב	זבה
ד	ד
כָּל הַמְשָׁכָב אֲשֶׁר כּוּ	כָּל הַמְשָׁכָב אֲשֶׁר כּוּ
יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב –	יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב –
יִטְמָא	יִטְמָא
וְכָל הַכְּלִי אֲשֶׁר יִשָּׁב עָלָיו – יִטְמָא.	וְכָל הַכְּלִי אֲשֶׁר יִשָּׁב עָלָיו – יִטְמָא.
ה	ה
וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ – יִכָּבֵס בְּגָדָיו	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ – יִכָּבֵס בְּגָדָיו
וְרֹחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרְב.	וְרֹחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרְב.
יג	יג
וְכִי יִטְהַר הַזָּב מֵאִשׁוֹ	וְכִי יִטְהַר הַזָּב מֵאִשׁוֹ
וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ ...	וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ ...
יד	יד
וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח לָהּ	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח לָהּ
שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בָנִי	שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בָנִי
וְהִבִּיֵּא אוֹתָם אֶל הַכֹּהֵן אֶל מוֹעֵד וְנִתְּנָם אֶל הַכֹּהֵן.	וְהִבִּיֵּא אוֹתָם אֶל הַכֹּהֵן אֶל מוֹעֵד וְנִתְּנָם אֶל הַכֹּהֵן.
טו	טו
וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן לְאֶחָד חֲטָאת וְאֶת הָאֶחָד עָלָה	וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן לְאֶחָד חֲטָאת וְאֶת הָאֶחָד עָלָה
וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לְפָנֵי ה' מֵאִשׁוֹ	וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לְפָנֵי ה' מֵאִשׁוֹ